Norsk Lektorlag

Telefon +47 2415 5000
Org.nr 879 495 512
E-post post@norsklektorlag.no
Besøksadr. Torggt. 2, N-0181 Oslo
Postadr. MBE 326 Pb. 1 Youngstorget, 0028 Oslo

Utdanningsdirektoratet

postmottak@udir.no

Oslo, 31. mars 2020

Nødvendig kunnskapsinnhenting om hvordan skoleeiere oppfyller sitt EVU-ansvar

Norsk Lektorlag er svært bekymret for læreres reelle mulighet for nødvendig faglig oppdatering gjennom etter- og videreutdanning. Vi ber om at det gjennomføres

- **et landsomfattende tilsyn med opplæringslovens §10-8, og at det gjennomføres**
- **en landsomfattende undersøkelse blant lektorer og lærere,**
- **supplert med informasjon fra skoleledere og skoleeiere for å få mer kunnskap om**
  - **læreres behov for etter- og videreutdanning, og**
  - **i hvilken grad tilbudet fra Kompetanse for kvalitet svarer til behovet.**

Ikke minst trengs det mer kunnskap om lokale skoleeieres prioriteringer og mulige årsaksforklaringer til at lærere søker eller ikke søker videreutdanning gjennom Kompetanse for kvalitet.

I 2016 søkte 10.627 lærere videreutdanning gjennom Kompetanse for kvalitet. I 2017 søkte 9.607 lærere og 6.840 fikk søknadene godkjent. Begge år la regjeringen opp til mellom 5 000 og 5 500 plasser. (Tallene er innhentet oktober 2017)

2019 hadde ny søkerrekord da over 11.000 lærere søkte om videreutdanning gjennom Kompetanse for kvalitet. Antall søkere økte med 20% på ett år. De nylig publiserte tallene for 2020 viser nok en søkerrekord, med 11.300 søkere. Til tross for fjorårets søkerrekord foreslo regjeringen å redusere bevilgningene til ordningen. Norsk Lektorlag mener dette skyldes manglende prioriteringer fra skoleeiere, og at det er svært viktig å få nødvendig kunnskap om dette problemet.

Svarene fra lærere som tar videreutdanning (Udirs deltagerundersøkelse) indikerer at få skoler planlegger videreutdanningsbehovet til lektorer og lærere på lang sikt. 66% av lærerne visste ikke om skolen eller skoleeier hadde en plan for hvordan lærerne skal oppfylle de nye kompetansekravene.

Fagfornyelsen skal gi elevene bedre dybdelæring. Dette forutsetter at lektorer og lærere er faglig oppdatert. Tok du et hovedfag for 20-30 år siden, kan videreutdanning være helt nødvendig for å sørge for å kunne møte elevene med oppdatert fagkompetanse.

Bare 9% av Norsk Lektorlags medlemmer svarer at de har fått videreutdanning gjennom kompetanse for kvalitet. 70% svarer at de får søknaden nedprioritert av skoleeier. Våre medlemmer melder tilbake at de kort oppsummert får følgende beskjed av skoleleder:

Det er ikke noen vits i at du søker, vi kan ikke prioritere deg.. (Norsk Lektorlags medlemsundersøkelse november 2017, N=1179)

Dette skjer til tross for at skoleeier er pålagt å ha riktig og nødvendig kompetanse i virksomheten, og å ha et system som gir undervisningspersonalet mulighet til nødvendig kompetanseutvikling, med sikte på å fornye og utvide den faglige og pedagogiske kunnskapen og å holde seg orientert, og å være på høyde med utviklingen i skolen og samfunnet. (Opplæringslovens §10-8). I tillegg til pålegget i opplæringsloven har skoleeiere i KS-området, forpliktet seg på kompetanseheving både i hovedtariffavtalen og en ekstra avtale om kvalitetsutvikling i skolen. Norsk Lektorlags erfaring er at dette i svært varierende, og altfor liten grad følges opp. Sist, men ikke minst, er Kompetanse for kvalitet også ment å ivareta faglig utvikling også for faglige ressurspersoner i skolen. Med implementeringen av Fagfornyelsen i flere ledd blir ikke dette mindre viktig.

TIMMS Advanced 2015 har dokumentert mangelen på videreutdanning for lærere i videregående skole:

> «Norske lærere i fysikk og matematikk i slutten av videregående skole har høy formell utdanning i fagene, men det er et tankekors at de i mindre grad enn lærere på tilsvarende nivå i andre land ser ut til å delta i etter- og videreutdanning. Særlig etter- og videreutdanning som legger vekt på faglig utvikling, ser ut til å være mangelvare for norske lærere i videregående skole. Selv lærere med en god basis fra sin grunnutdanning trenger jevnlig påfyll basert på forskning omkring faglig innhold og metoder. Dette gjøres i langt høyere grad i andre land enn det gjøres i Norge.» (s. 140)

TALIS 2013-undersøkelsen viser at Norge i OECD-sammenheng bruker lite på kompetanseheving av lærere (NIFU 2014:41). Det samme bekreftes av nyere forskning fra TIMMS Advanced 2015. Der viser tallene for etter- og videreutdanning de siste to årene:

> «18 % av matematikklærerne har tatt EVU med "faglig innhold", mot 73 % i Russland, 66 % i USA og 41 % i Sverige. 9 % av de norske lærerne til videregående elever som har fordypning i matematikk har tatt EVU om elevers individuelle behov, mot 53 % i USA» (tabell 5.10 profesjonell kompetanseutvikling, s. 121)

PISA-forskningen (2015) bekrefter at etterutdanningskurs med fokus på hvordan lærere kan implementere kognitivt stimulerende oppgaver i undervisningen, har god effekt. (s. 132). Det trengs, for i PISA 2012 svarte rundt halvparten norske elever at de sjelden eller aldri møtte slike oppgaver i matematikkundervisningen (ibid.). 2015-undersøkelsen avdekker at

> «21 % av norske elever går på skoler der skoleleder svarer at undervisnings-situasjonen er hemmet av mangel på lærere, og 18 % svarer at den er hemmet av uegnede eller dårlig kvalifiserte lærere. Foreløpige tilbakemeldinger fra våre tillitsvalgte knyttet til

desentralisert ordning for kompetanseheving tyder på ordningen så langt i varierende grad fungerer etter intensjonen.

I strategien Kompetanse for kvalitet frem mot 2025 understrekes det innledningsvis (Norsk Lektorlags utheving):

> «**Med denne strategien gis det forutsigbare rammer for satsingen, med tilstrekkelig rom for å sikre fleksibilitet**. I strategien legges det opp til et tiårsløp for å sikre fordypning i fag med nye krav til kompetanse. **Det er også viktig at det finnes mulighet for faglig fordypning og fagfornyelse for lærere som har tilstrekkelig antall studiepoeng**. Med dette tilbudet om videreutdanning gis lærere og skoleledere anledning til å sikre fordypning i hele fagporteføljen, selv om prioriteringen av fag vil veksle over tid. For å sikre kontinuitet og måloppnåelse har partene blitt enige om noen overordnede prinsipper som skal gjelde for perioden 2016–2025. Partene vil møtes jevnlig for å vurdere gjennomføringen og foreta justeringer og prioriteringer. Målet er at felles innsats skal styrke kvaliteten i skolen.

Regjeringen varslet i stortingsmeldingen Tett på, om tidlig innsats, at den vil samordne de desentraliserte kompetanseordningene for kompetanseutvikling for barnehage og skole for mer helhet og bedre sammenheng. Norsk Lektorlag mener det er på høy tid med en slik samordning for desentralisert kompetanseutvikling i skolen, da rapportene om DeKomp-ordningen fra OECD peker på at mye ressurser så langt er brukt på å etablere lokale samarbeidsstrukturer, men at man så langt ikke har greid å involvere lærere. Lektorer og lærere i videregående skole har i enda mindre grad enn i grunnskolen hatt muligheten til å komme med innspill, og har i liten grad for tilbud om etterutdanning via Dekomp. Behovet antas å være stort, ikke minst nå når man skal begynne å undervise etter de nye læreplanene i Fagfornyelsen.

Med hilsen

Rita Helgesen

Rita Helgesen
leder i Norsk Lektorlag

Dagne Sigrid Nordli (s)
Seniorrådgiver